

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ അഷ്ടാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

സീതാനസൂയാസംവാദ്യോനസൂയയാ സീതായൈ
പ്രേമോപഹാരസ്യ ദാനമനസൂയയാ പുഷ്പായാ സീതയാ താം
പ്രതി സ്വീയസ്വയംവരവൃത്താന്തസ്യ വർണനം

സാ ത്വേവമുക്താ വൈദേഹീ
ത്വനസൂയാനസൂയയാ |
പ്രതിപൂജ്യ വചോ മനഃ
പ്രവക്തുമുപചക്രമേ || 2.118.1 ||

നൈതദാശ്ചര്യമാർത്ഥായാം
യന്മാം ത്വമനുഭാഷസേ |
വിദിതം തു മമാപ്യേതദ്
യഥാ നാർത്യാഃ പതിർഗുരുഃ || 2.118.2 ||

യദ്യപ്യേഷ ഭവേദ് ഭർതാ
അനാർത്ഥോ വൃത്തിവർജിതഃ |
അദ്വൈധമത്ര വർതവ്യം
തഥാപ്യേഷ മയാ ഭവേത് || 2.118.3 ||

കിം പുനർത്ഥോ ഗുണശ്ലാഘഃ
സാനുകൂലോ ജിതേന്ദ്രിയഃ |

സ്ഥിരാനുരാഗോ ധർമാത്മാ

മാതൃവത്പിതൃവത്പ്രിയഃ || 2.118.4 ||

യാം വൃത്തിം വർതതേ രാമഃ

കൗസൽയായാം മഹാബലഃ |

താമേവ നൃപനാരീണാ -

മന്യാസാമപി വർതതേ || 2.118.5 ||

സകൃദ് ദൃഷ്ടാസ്വപി സ്ത്രീഷു

നൃപേണ നൃപവത്സലഃ |

മാതൃവദ് വർതതേ വീരോ

മാനമുത്സൃജ്യ ധർമവിത് || 2.118.6 ||

ആഗച്ഛന്ത്യാശ്ച വിജനം

വനമേവം ഭയാവഹം |

സമാഹിതം ഹി മേ ശ്വശ്വാ

ഹൃദയേ യത് സ്ഥിരം മമ || 2.118.7 ||

പാണിപ്രദാനകാലേ ച

യത് പുരാ ത്വഗ്നിസന്നിധൗ |

അനുശിഷ്ടം ജനന്യാ മേ

വാക്യം തദപി മേ ധൃതം || 2.118.8 ||

ന വിസ്മൃതം തു മേ സർവം

വാക്യൈഃ സ്വൈർധർമചാരിണി |

പതിശുശ്രൂഷണാന്നാർയാ -

സ്തപോ നാൻയദ് വിധീയതേ || 2.118.9 ||

സാവിത്രി പതിശുശ്രൂഷാം

കൃത്വാ സ്വർഗേ മഹീയതേ |

തഥാവൃത്തിശ്ച യാതാ ത്വം
പതിശുശ്രൂഷയാ ദിവം || 2.118.10 ||

വരിഷ്ഠാ സർവനാരീണാ -
മേഷാ ച ദിവി ദേവതാ |
രോഹിണീ ന വിനാ ചന്ദ്രം
മുഹൂർത്തമപി ദൃശ്യതേ || 2.118.11 ||

ഏവംവിധാശ്ച പ്രവരാഃ
സ്ത്രീയോ ഭർതൃദ്യവ്രതാഃ |
ദേവലോകേ മഹീയന്തേ
പുണ്യേന സ്വേന കർമ്മണാ || 2.118.12 ||

തതോന്നസൂയാ സംഹൃഷ്ടാ
ശ്രുത്യാകൃതം സീതയാ വചഃ |
ശിരസാസ്ത്രീയായ ചോവാച
മൈഥിലീം ഹർഷയന്തുത || 2.118.13 ||

നിയമൈർവിവിധൈരാപ്തം
തപോ ഹി മഹദസ്തി മേ |
തത് സംശ്രിത്യ ബലം സീതേ
ഛന്ദയേ ത്വാം ശുചിവ്രതേ || 2.118.14 ||

ഉപപന്നം ച യുക്തം ച
വചനം തവ മൈഥിലി |
പ്രീതാ ചാസ്മുചിതാം സീതേ
കരവാണി പ്രിയം ച കിം || 2.118.15 ||

തസ്മാസ്തദ് വചനം ശ്രുത്വാ
വിസ്ഥിതാ മന്ദവിസ്ഥയാ |

കൃതമിത്യബ്രവീത് സീതാ
തപോബലസമൻവിതാം || 2.118.16 ||

സാ ത്വേവമുക്താ ധർമജ്ഞാ
തയാ പ്രീതതരാഭവത് |
സഫലം ച പ്രഹർഷം തേ
ഹന്ത സീതേ കരോമ്യഹം || 2.118.17 ||

ഇദം ദിവ്യം വരം മാൽയം
വസ്ത്രമാഭരണാനി ച |
അംഗരാഗം ച വൈദേഹി
മഹാർഹമനുലേപനം || 2.118.18 ||

മയാ ദത്തമിദം സീതേ
തവ ഗാത്രാണി ശോഭയേത് |
അനുരൂപമസങ്കീഷ്ടം
നിത്യമേവ ഭവിഷ്യതി || 2.118.19 ||

അംഗരാഗേണ ദിവ്യേന
ലിപ്താംഗീ ജനകാത്മജേ |
ശോഭയിഷ്യസി ഭർതാരം
യഥാ ശ്രീർവിഷ്ണുമവ്യയം || 2.118.20 ||

സാ വസ്ത്രമംഗരാഗം ച
ഭൂഷണാനി സ്രജസ്തഥാ |
മൈമിലീ പ്രതിജഗ്രാഹ
പ്രീതിദാനമനുത്തമം || 2.118.21 ||

പ്രതിഗൃഹ്യ ച തത് സീതാ
പ്രീതിദാനം യശസ്വിനീ |

ശ്ലീഷ്ടാഞ്ജലിപുടാ ധീരാ

സമുപാസ്ത തപോധനാം || 2.118.22 ||

തഥാ സീതാമുപാസീനാ -

മനസുയാ ദൃഢവ്രതാ |

വചനം പ്രഷ്ടുമാരേഭേ

കഥാം കാഞ്ചിദനുപ്രിയാം || 2.118.23 ||

സ്വയംവരേ കില പ്രാപ്താ

ത്വമനേന യശസ്വിനാ |

രാഘവേണേതി മേ സീതേ

കഥാ ശ്രുതിമുപാഗതാ || 2.118.24 ||

താം കഥാം ശ്രോതുമിച്ഛാമി

വിസ്തരേണ ച മൈഥിലി |

യഥാഭൂതം ച കാർത്ത്യന്യേന

തന്മേ ത്വം വക്തുമർഹസി || 2.118.25 ||

ഏവമുക്താ തു സാ സീതാ

താപസീം ധർമചാരിണീം |

ശ്രുതാമിതി ചോക്ത്വാ വൈ

കഥയാമാസ താം കഥാം || 2.118.26 ||

മിഥിലാധിപതിർവീരോ

ജനകോ നാമ ധർമവിത് |

ക്ഷത്രകർമ്മൺയദിരതോ

ന്യായതഃ ശാസ്തി മേദിനീം || 2.118.27 ||

തസ്യ ലാംഗലഹസ്തസ്യ

കൃഷ്ണതഃ ക്ഷേത്രമണ്ഡലം |

അഹം കിലോത്ഥിതാ ഭിത്താ

ജഗതീം നൃപതേഃ സുതാ || 2.118.28 ||

സ മാം ദൃഷ്ട്വാ നരപതി -

ർമുഷ്ടിവിക്ഷേപതത്പരഃ |

പാംസുഗുംഠിതസർവാംഗീം

വിസ്ഥിതോ ജനകോഭവത് || 2.118.29 ||

അനപത്യേന ച സ്നേഹാ -

ദങ്കമാരോപ്യ ച സ്വയം |

മമേയം തനയേത്യുക്ത്വാ

സ്നേഹോ മയി നിപാതിതഃ || 2.118.30 ||

അന്തരിക്ഷേ ച വാഗുക്താ

പ്രതിമാമാനുഷീ കില |

ഏവമേതന്നരപതേ

ധർമേണ തനയാ തവ || 2.118.31 ||

തതഃ പ്രഹൃഷ്ടോ ധർമാത്മാ

പിതാ മേ മിഥിലാധിപഃ |

അവാപ്തോ വിപുലാമൃദ്ധിം

മാമവാപ്യ നരാധിപഃ || 2.118.32 ||

ദത്താ ചാസ്ഥീഷ്ടവദ്ഭവൈ

ജ്യേഷ്ഠായൈ പുൺയകർമണേ |

തയാ സംഭാവിതാ ചാസ്ഥി

സ്നിഗ്ധയാ മാതൃസൗഹൃദാത് || 2.118.33 ||

പതിസംയോഗസുലഭം

വയോ ദൃഷ്ട്വാ തു മേ പിതാ |

ചിന്താമഭ്യഗമദ് ദീനോ

വിത്തനാശാദിവാധനഃ || 2.118.34 ||

സദൃശാച്ചാപകൃഷ്ടാച്ച

ലോകേ കന്യാപിതാ ജനാത് |

പ്രധർഷണമവാപ്നോതി

ശക്രേണാപി സമോ ഭൂവി || 2.118.35 ||

താം ധർഷണാമദുരസ്ഥാം

സന്ദൃശ്യാത്മനി പാർഥിവഃ |

ചിന്താർണവഗതഃ പാരം

നാസസാദാപ്തവോ യഥാ || 2.118.36 ||

അയോനിജാം ഹി മാം ജ്ഞാത്വാ

നാധ്യഗച്ഛത് സ ചിന്തയൻ |

സദൃശം ചാഭിരുപം ച

മഹീപാലഃ പതിം മമ || 2.118.37 ||

തസ്യ ബുദ്ധിരിയം ജാതാ

ചിന്തയാനസ്യ സന്തതം |

സ്വയംവരം തനുജായാഃ

കരിഷ്യാമീതി ധർമതഃ || 2.118.38 ||

മഹായജ്ഞേ തദാ തസ്യ

വരുണേന മഹാത്മനാ |

ദത്തം ധനുർവരം പ്രീത്വാ

തൂണീ ചാക്ഷതൃസായകൗ || 2.118.39 ||

അസഞ്ചാൽയം മനുഷ്വേശ്ച

യത്തേനാപി ച ഗൗരവാത് |

തന്ന ശക്താ നമയിതും

സ്വപ്നേഷ്വപി നരാധിപാഃ || 2.118.40 ||

തദ്ധനൂഃ പ്രാപ്യ മേ പിത്രാ

വ്യാഹൃതം സത്യവാദിനാ |

സമവായേ നരേന്ദ്രാണാം

പൂർവമാമന്തര്യ പാർഥിവാൻ || 2.118.41 ||

ഇദം ച ധനുരുദ്യമ്യ

സജ്യം യഃ കുരുതേ നരഃ |

തസ്യ മേ ദുഹിതാ ഭാർയാ

ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ || 2.118.42 ||

തച്ച ദൃഷ്ട്വാ ധനുഃശ്രേഷ്ഠം

ഗൗരവാദ് ഗിരിസന്നിഭം |

അഭിവാദ്യ നൃപാ ജഗ്മു -

രശക്താസ്തസ്യ തോലനേ || 2.118.43 ||

സുദീർഘസ്യ തു കാലസ്യ

രാഘവോഽയം മഹാദൃതിഃ |

വിശ്വാമിത്രേണ സഹിതോ

യജ്ഞം ദ്രഷ്ടും സമാഗതഃ || 2.118.44 ||

ലക്ഷ്മണേന സഹ ഭ്രാത്രാ

രാമഃ സത്യപരാക്രമഃ |

വിശ്വാമിത്രസ്തു ധർമാത്മാ

മമ പിത്രാ സുപൂജിതഃ || 2.118.45 ||

പ്രോവാച പിതരം തത്ര

രാഘവൗ രാമലക്ഷ്മണൗ |

സുതൗ ദശരഥസ്യേമൗ
 ധനുർദർശനകാങ്ക്ഷിണൗ |
 ധനുർദർശയ രാമായ
 രാജപുത്രായ ദൈവികം || 2.118.46 ||

ഇത്യുക്തസ്തേന വിപ്രേണ
 തദ് ധനുഃ സമുപാനയത് |
 തദ് ധനുർദർശയാമാസ
 രാജപുത്രായ ദൈവികം || 2.118.47 ||

നിമേഷാന്തരമാത്രേണ
 തദാനമ്യ മഹാബലഃ |
 ജ്യാം സമാരോപ്യ ത്വധിതി
 പൂരയാമാസ വീര്യവാൻ || 2.118.48 ||

തേനാപൂരയതാ വേഗാ -
 ന്മധ്യേ ഭഗ്നം ദ്വിധാ ധനുഃ |
 തസ്യ ശബ്ദോഭവദ് ഭീമഃ
 പതിതസ്യാശനേര്യമാ || 2.118.49 ||

തതോഹം തത്ര രാമായ
 പിത്രാ സത്യാഭിസന്ധിനാ |
 ഉദ്യതാ ദാതുമുദ്യമ്യ
 ജലഭാജനമുത്തമം || 2.118.50 ||

ദീയമാനാം ന തു തദാ
 പ്രതിജഗ്രാഹ രാഘവഃ |
 അവിജ്ഞായ പിതൃശ്ചരന് -
 മയോധ്യാധിപതേഃ പ്രഭാഃ || 2.118.51 ||

തതഃ ശ്വശുരമാമന്തര്യ
 വൃദ്ധം ദശരഥം നൃപം |
 മമ പിത്രാ ത്വഹം ദത്താം
 രാമായ വിദിതാത്മനേ || 2.118.52 ||

മമ ചൈവാനുജാ സാധ്വീ
 ഊർമിലാ ശുഭദർശനാ |
 ഭാർയാർഥേ ലക്ഷ്മണസ്യാപി
 ദത്താ പിത്രാ മമ സ്വയം || 2.118.53 ||

ഏവം ദത്താസ്മി രാമായ
 തഥാ തസ്മിൻ സ്വയംവരേ |
 അനുരക്താസ്മി ധർമ്മേണ
 പതിം വീര്യവതാം വരം || 2.118.54 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ അഷ്ടാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||